

Ekokympin alueen kiertotalousohjelma 2026–2030

Kiertotalousohjelman ydinviesti

Ekokympin alue – siellä missä kierto ei pysähdy

Ekokympin alueen kiertotalousohjelma 2026–2030

Sisältöluettelo

1. Johdanto
2. Lainsäädännöllinen ja strateginen tausta
3. Kiertotalouden toimintamalli
4. Jätehuollon vastuunjako
5. Ohjelman valmistelu ja osallistaminen
6. Visio ja pitkän aikavälin tavoitteet
7. Keskeiset tavoitteet ja toimenpiteet
8. Seuranta, mittarit ja vastuut
9. Ohjelman vaikutukset
10. Hyväksymisprosessi ja ohjelman päivitys

1. Johdanto

Puhdas ympäristö kuuluu kaikille. Ekokympin ja toimialueen kunnat siirtyvät kohti aikakautta, jossa jätteet eivät ole ongelma, vaan arvokas resurssi. Ympäristövastuullinen jätehuolto on keskeinen osa alueen kuntien elinvoimaa, palvelutasoa ja kestävää taloutta. Kiertotalouden ja kierrätysjärjestelmien kehittäminen ei ole ainoastaan lainsäädännön velvoite, vaan keino vahvistaa alueen vetovoimaa ja varmistaa, että tulevilla sukupolvilla on puhdas, turvallinen ja elinvoimainen ympäristö.

Tämä ohjelma muodostaa yhteisen suunnan Ekokympin alueen kunnille: Hyrynsalmi, Kajaani, Kuhmo, Paltamo, Puolanka, Ristijärvi, Sotkamo, Suomussalmi ja Vaala. Ohjelma määrittelee vision, tavoitteet ja kehittämistoimet, joilla rakennetaan yhtenäinen, saavutettava ja moderni kiertotalousjärjestelmä vuoteen 2030 mennessä.

2. Lainsäädännöllinen ja strateginen tausta

Ohjelma rakentuu EU:n, Suomen kansallisen sääntelyn sekä Kainuun ja alueen kuntien omien kestävän kehityksen ja ilmastolinjausten varaan. Kiertotalouden ja jätehuollon kehittäminen perustuu kokonaisuuteen, jossa EU:n kiertotalouspaketti ja vihreän siirtymän tavoitteet ohjaavat pitkän aikavälin suuntaa. Näitä ovat muun muassa jätteen synnyn ehkäisy, materiaalien

kierrätyksen tehostaminen ja kaatopaikkajätteen määrän vähentäminen, jotka kaikki näkyvät ohjelman tavoitteissa ja toimenpiteissä.

Kansallinen jätelainsäädäntö ja valtakunnallinen jätesuunnitelma – asettavat puitteet jätehuollon järjestämiselle ja seurannalle. Ne velvoittavat kuntia edistämään materiaalkierrätystä, tehostamaan palvelujen järjestämistä ja seuraamaan jätteen määrää ja sen käsittelyä. Suomen omat ilmasto- ja kiertotaloustavoitteet, kuten hiilineutraalius vuoteen 2035 mennessä, vahvistavat tarvetta vähentää jätteiden ilmastovaikutuksia sekä parantaa materiaalivirtojen tehokkuutta.

Kainuun ja muiden ohjelma-alueen kuntien strategiat konkretisoivat, miten kiertotalous näkyy päätöksenteossa, palveluverkossa ja kuntalaisten arjessa. Kuntien omissa ilmasto- ja resurssiviisausohjelmissa painottuvat vähähiilisyyden vahvistaminen, kierrätys- ja uusiokäyttöasteiden nostaminen sekä jätteen synnyn ehkäisy. Alueellinen yhteistyö luo edellytykset siihen, että ratkaisuja voidaan toteuttaa yhdenvertaisesti kaikissa kunnissa.

Lisäksi ohjelma tukee YK:n kestävän kehityksen tavoitteita. Se edistää erityisesti kestävien kuntayhteisöjen rakentamista (SDG 11), vastuullista kulutusta ja tuotantoa (SDG 12), ilmastotoimia (SDG 13) sekä eri toimijoiden välistä kumppanuutta (SDG 17). Näiden tavoitteiden integroiminen ohjelmaan varmistaa, että jätehuollon kehittäminen tukee sekä paikallista että globaalia kestävää siirtymää.

Ohjelman toteutusta seurataan säännöllisesti. Seurantamenetelmät kokoavat yhteen EU:n, kansallisen tason ja kuntien omat linjaukset sekä mittarit, jotka kertovat kierrätysasteen, jätteen synnyn ehkäisyn, materiaalivirtojen ja jätehuollon päästöjen kehittymisestä. Tällä tavoin ohjelma toimii ohjaavana kokonaisuutena, joka tukee koko alueen siirtymää kestävämpään ja resurssiviisaampaan jätehuoltoon.

3. Kiertotalouden toimintamalli

Kiertotalous perustuu materiaalien tehokkaaseen kiertoon, jätteen määrän vähentämiseen sekä tuotteiden käyttöiän pidentämiseen. Ekokympin alueella kiertotalous näkyy arjen valinnoissa: lajittelussa, korjaamisessa, uudelleenkäytössä, jakamistaloudessa ja ruokahävikin vähentämisessä. Jätehuoltojärjestelmä tukee tätä tarjoamalla selkeät palvelut ja

infrastruktuurin.

4. Jätehuollon vastuunjako

Boldattu alue tehdään kuvana ja alla oleva teksti viereen

- **Ekokymppi vastaa jätteiden keräyksestä, käsittelystä, lajitteluasemien ja jätekeskuksen toiminnasta. Lisäksi Ekokymppin tehtäviin kuuluvat palveluverkon kehittäminen, neuvonta ja raportointi.**
- **Kunnat vastaavat jätteen synnyn ehkäisystä, kiinteistöjen lajittelun edistämisestä, tilaratkaisuista ja valvonnasta.**
- **Tuottajayhteisöt hoitavat tuottajavastuujätteiden keräyksen ja käsittelyn.**

Yhteistyö varmistaa, että järjestelmä on yhdenvertaisesti toteutettu ja palvelee kaikkia alueen asukkaita.

Ekokymppi vastaa alueen yhdyskuntajätehuollon järjestämisestä, mukaan lukien asumisessa syntyvät jätteet sekä kuntien hallinto- ja palvelutoiminnan jätehuolto. Järjestämisvastuuseen kuuluu jätteiden keräysjärjestelmien toimivuus, lajitteluasematoiminta, palveluverkon kehittäminen, neuvonta sekä digitaalisten ratkaisujen ja raportoinnin ylläpito. Lisäksi Ekokymppi tarjoaa astiapalvelua, joka kattaa jäteastioiden toimituksen, vaihdon ja pesun.

Kiinteistökohtaisten jätteiden kuljetuksista ylläpidetään lakisääteistä jätteenkuljetusrekisteriä, johon tallennetaan sekajätteen ja muiden kiinteiden jätteiden tyhjennystiedot koko alueelta. Lietekuljetusten tiedot tallennetaan rekisteriin myös, Kuhmoa lukuun ottamatta. Sekajätteen keräyksen sekä viemäriverkoston ulkopuolisten kiinteistöjen asumislietesäiliöiden tyhjennyksen järjestää kiinteistön omistaja itse.

Tuottajayhteisöt vastaavat paperin keräyksestä sekä pakkausjätteiden keräyksestä Rinki-ekopisteillä. Lainsäädäntö velvoittaa kunnat ja tuottajayhteisöt tekemään yhteistyötä kiinteistökohtaisen pakkausjätekeräyksen järjestämisessä. Kunta vastaa pakkausjätteiden kuljetusten kilpailuttamisesta ja järjestämisestä, kun taas tuottajayhteisöt huolehtivat vastaanottoterminalien kilpailuttamisesta sekä pakkausjätteen toimittamisesta teollisuuden uusiokäyttöön.

Alueella toimii jokaisessa kunnassa lajitteluasema, ja niiden lisäksi alueella on kattava verkosto aluekeräyspisteitä. Lajitteluasemilla vastaanotetaan kotitalouksien erilaisia lajiteltuja jätteitä, kuten vaarallisia jätteitä, sähkö- ja elektroniikkaromua sekä suurikokoisia jätteitä. Pakkausjätteitä ja keräyspaperia kerätään lisäksi tuottajayhteisöjen ylläpitämällä Rinki-ekopisteillä.

Ekokympille vastaanotettujen jätteiden käsittely perustuu kiertotalouden periaatteisiin. Sekajäte hyödynnetään energiana, biojäte toimitetaan biokaasutukseen, jossa siitä tuotetaan liikennepolttoainetta ja maanparannusaineita. Kierrätettävät materiaalit ohjataan teollisuuden raaka-aineeksi ja vaaralliset jätteet asianmukaiseen käsittelyyn. Vuonna 2024 Ekokymppin vastaanottamien jätteiden hyödyntämisaste oli 98,5 %, mikä tarkoittaa, että vain noin 1,5 % jätteistä ohjautui loppusijoitukseen.

Jätehuollon kehittämiseksi on käynnissä useita hankkeita, kuten automatisoitujen lajitteluasemien rakentaminen Kajaaniin, aluekeräysjärjestelmän uudistaminen itsepalvelupuristimilla sekä lajitteluasemien palveluaikojen laajentaminen automatisoinnin avulla.

Kunnat ovat omilla toimialoillaan jo edistäneet kiertotaloutta toteuttamalla kuntakohtaisia hankkeita ja käytännön toimenpiteitä, jotka tukevat resurssiviisautta, jätteiden synnyn ehkäisyä ja materiaalien kiertoa sekä täydentävät Ekokymppin järjestämää yhdyskuntajätehuoltoa.

Viestintää kohdennetaan eri kohderyhmille, ja sitä tehostetaan erityisesti kuntien luottamushenkilöille, jotta päätöksenteko perustuu ajantasaiseen ja selkeään tietoon jätehuollon ja kiertotalouden kehittämisestä.

Ekokymppi vastaa laajasta neuvonnasta ja tiedotuksesta, joka tukee asukkaita, kiinteistöjä ja kuntatoimijoita jätehuollon järjestämisessä ja kiertotalouden edistämisessä. Neuvonta tavoittaa eri ikäryhmiä päiväkodeista senioreihin, ja digitaalinen ympäristökasvatusmateriaali tukee oppilaitosyhteistyötä.

Asukastiedotus toteutetaan keskitetysti Ekokymppin verkkosivuilla, sosiaalisessa mediassa ja uutiskirjeissä. Viestintä kattaa lajitteluohjeet, palvelukuvaukset, arjen ympäristövalinnat sekä tiedon jätteiden hyötykäytöstä.

5. Ohjelman valmistelu ja osallistaminen

Kiertotalousohjelman valmistelu käynnistyi kesällä 2025, jolloin Ekokymppi ja alueen kunnat muodostivat yhteisen ohjaus- ja työryhmän ohjelman rakenteen ja tavoitteiden määrittelemiseksi. Valmisteluprosessin taustalla olivat sekä kansallinen lainsäädäntö että alueen kuntien omat kehittämistarpeet, jotka loivat pohjan ohjelman kokonaisuudelle ja sen pitkän aikavälin tavoitteille.

Syksyn 2025 aikana ohjelman valmistelu eteni tiiviissä vuoropuhelussa kuntien viranhaltijoiden ja Ekokymppin asiantuntijoiden kanssa. Ohjelman sisältöä on valmisteltu siten, että se tukee ympäristösuojelun tavoitteita ja toimii jatkossa pohjana myös toimielinkäsittelylle ja viranomaisyhteistyölle. Keskusteluissa

koottiin tietoa jätteen synnyn ehkäisyn nykytilasta, kunnissa käytössä olevista kiertotaloutta tukevista toimintamalleista sekä alueellisista kehityskohteista. Näiden havaintojen perusteella laadittiin ohjelman ensimmäiset strategiset linjaukset ja hahmoteltiin kiertotalouden keskeisiä tavoitteita.

Joulukuussa 2025 valmistui ohjelman ensimmäinen luonnos, joka toimitettiin kaikille kunnille kommentoitavaksi. Kommenttikierroksen jälkeen sisältöjä täsmennettiin, ja erityisesti kehittämistoimien konkreettisuutta, vastuita ja alueellisia painopisteitä tarkennettiin. Vuoropuhelu jatkuu tiiviinä myös vuodenvaihteen 2025–2026 aikana, jolloin kuntien näkemykset, palvelutasotavoitteet ja ympäristösuojelun vaatimukset varmistetaan yhdessä viranhaltijoiden ja ympäristösuojeluviranomaisten kanssa.

Ohjelman lopullinen kokonaisuus viimeistellään maaliskuussa 2026 jatkuvan vuoropuhelun ja asiantuntijayhteistyön pohjalta, jonka jälkeen se etenee kevään päätöksentekokierrokselle kunnissa.

Kokonaisuudessaan ohjelman valmistelu on vaiheittainen ja osallistava prosessi, jota ohjasi tiedolla johtaminen ja alueen kuntien yhdessä määrittämä tarve kehittää kiertotalouden rakenteita. Valmistelun tavoitteena on tuottaa ohjelma, joka on realistinen, vaikuttava ja kuntien hyväksyttävissä sekä kantaa pitkälle tulevaisuuteen.

6. Visio 2030

Puhdas ja kestävä ympäristö kuuluu kaikille, ja kiertotalous tekee sen mahdolliseksi. Vuoteen 2030 mennessä Ekokympin alueen kunnat – Kainuun alueet ja Vaala – ovat Suomen johtavia kiertotalousalueita. Alue on resurssiviisas, moderni ja vähäpäästöinen, ja se tarjoaa yhdenvertaiset, selkeät ja ympäristövastuulliset jätehuollon palvelut kaikille asukkaille, yrityksille ja matkailijoille.

Vision toteutuminen edellyttää, että jätteen syntyä ehkäistään suunnitelmallisesti koko alueella, kierrätysaste nousee vähintään 60 prosenttiin ja materiaalit hyödynnetään tehokkaasti koko elinkaaren ajan. Digitalisaatio tukee kiertotalouden ohjausta ja materiaalivirtojen seuranta, jotta päätöksenteko perustuu ajantasaiseen tietoon ja palveluverkosto toimii mahdollisimman tehokkaasti.

Keskeinen osa vision toteutusta on myös se, että kuntien omat ja ostetut kuljetuspalvelut kehittyvät kohti vähäpäästöisiä ratkaisuja. Liikenne- ja

viestintäministeriön valtakunnalliset linjaukset ja päästövähennystavoitteet ohjaavat kuntia kohti käytäntöjä, joissa kuljetukset ovat energiatehokkaampia, puhtaampia ja paremmin ilmastotavoitteita tukevia. Kun kuljetukset muuttuvat vähäpäästöisiksi, jätehuollon kokonaispäästöt pienenevät merkittävästi ja alue voi aidosti toimia kansallisena suunnannäyttäjänä.

Kuntien, yritysten, yhteisöjen ja asukkaiden yhteistyö syventyy niin, että kiertotalous ei ole erillinen toimintamalli, vaan osa Ekokympin alueen identiteettiä, taloudellista kehitystä ja ekologista kestävyyttä. Vuonna 2030 alue tuottaa vähemmän jätettä kuin koskaan aiemmin – ja kiertotalous sekä vähäpäästöiset kuljetusratkaisut ovat osa jokaisen kunnan arkea, päätöksentekoa ja elinvoimaa.

Alavisio:

Vuonna 2030 Ekokympin alue tuottaa vähemmän jätettä kuin koskaan aiemmin ja hyödyntää kaikki materiaalit älykkäästi koko elinkaaren ajan. Kiertotalous on osa jokaisen kunnan arkea, päätöksentekoa ja elinvoimaa.

7. Keskeiset tavoitteet ja toimenpiteet

TEEMA 1: Jätteen synnyn ehkäiseminen

Yleistavoite

Jätteen synnyn ehkäisy on kiertotalouden tärkein ja ensisijainen toimenpide, ja se muodostaa perustan kaikelle muulle jätehierarkian mukaiselle toiminnalle. Ekokympin alueen kunnat ja Ekokymppi sitoutuvat vähentämään jätteen määrää jo ennen sen syntymistä omissa toiminnoissaan, hankinnoissa ja palveluissa.

Tavoitteena on:

- pidentää tuotteiden elinkaarta
- lisätä uudelleenkäyttöä, erityisesti paikallisesti
- vähentää tarpeettomia kertakäyttöisiä ja lyhytikäisiä tuotteita

Paikallisuuden ja välittäjän rooli

Kunnat voivat esimerkiksi purku-urakoiden yhteydessä jakaa käyttökelpoisia materiaaleja siten, että ne päätyvät paikalliseen uudelleenkäyttöön. Ekokymppi toimii välittäjänä materiaalien ohjaamisessa oikeille toimijoille ja markkinapaikkojen kautta tapahtuvassa uudelleenkäytössä. Tämä varmistaa, että tavarat saadaan hyödynnettyä tehokkaasti paikallisessa kontekstissa, vähentäen samalla jätteen määrää ja hankintakustannuksia.

Vaikutukset

- Pienempi jätteen määrä ja vähentyneet jätehuollon päästöt
- Luonnonvarojen säästö ja ilmasto-/resurssiviisauden tukeminen
- Taloudellinen hyöty hankintojen vähentymisen ja jätteenkäsittelyn kustannusten kautta
- Materiaalien tehokkaampi hyödyntäminen ja kestävämmät palveluratkaisut arjessa

Seurantamittarit

- Kertakäyttötuotteiden käytön väheneminen (kyllä/ei, seurantaraportit)
- Ruokahävikin määrä (kg/asukas tai kg/asiakaspäivä)
- Uudelleenkäyttöön ohjattujen tavaroiden määrä (kpl/vuosi)
- Kuntien hankintojen vähähiilisyys ja kiertotalouskriteerit
- Kunnissa käytössä olevat uudelleenkäytön toimintamallit

Toimenpidekortit

Toimenpide 1: Kertakäyttöisistä tuotteista luopuminen

- Vastuutaho: Kunnat, Ekokymppi
- Tavoite: Vähentää kertakäyttötuotteiden määrää, pois lukien terveys- ja turvallisuustuotteet
- Mittarit: Kyllä/ei, hankintaraportit
- Aikataulu: Jatkuva
- Toteutuma: kyllä/ei/osittain

Toimenpide 2: Ruokahävikin vähentäminen

- Vastuutaho: Kunnat, Ekokymppi
- Tavoite: EU:n delegoidun päätöksen 2019/1597 velvoitteiden toimeenpano
- Mittarit: Ruokahävikkiraportit, mitatut hävikkimäärät
- Aikataulu: Vuosittainen seuranta
- Toteutuma: kyllä/ei/osittain

Toimenpide 3: Käyttökelpoisten tavaroiden uudelleenkäyttö kunnan toiminnassa

- Vastuutaho: Kunnat, Ekokymppi
- Tavoite: Pidentää tavaroiden käyttöikää ja vähentää hankintoja

- Mittarit: Uudelleenkäytettyjen tuotteiden määrä (kpl), paikalliseen käyttöön ohjattujen tavaroiden osuus (%)
- Aikataulu: Jatkuva
- Toteutuma: kyllä/ei/osittain

Toimenpide 4: Tavaroiden ohjaaminen uudelleenkäyttöön markkinapaikkojen ja välityspalvelun kautta

- Vastuutaho: Kunnat, Ekokymppi
- Tavoite: Vähentää jätteen määrää, lisätä uudelleenkäyttöä ja hyödyntää paikallisia resursseja
- Mittarit: Uudelleenkäyttöön toimitettujen tavaroiden määrä, paikallisten vastaanottajien määrä
- Aikataulu: Tarpeen mukaan
- Toteutuma: kyllä/ei/osittain

TEEMA 2: Kierrätysasteen nostaminen ja syntypaikkalajittelun tehostaminen

Yleistavoite

Kuntien ja Ekokymppin tavoitteena on nostaa yhdyskuntajätteiden kierrätysastetta, vähentää sekajätteen määrää ja tehostaa jätteen syntypaikkalajittelua tarjoamalla selkeät, toimivat ja yhdenmukaiset lajittelukäytännöt kaikille kiinteistöille.

Vaikutukset

Kiertotaloustoimien myötä odotetaan kierrätysasteen kasvavan ja sekajätteen määrän vähenevän. Toimien tavoitteena on parantaa lajittelun sujuvuutta ja vähentää jätehuollon ympäristövaikutuksia, mikä tukee myös luonnonvarojen säästämistä ja kestävän materiaalikierron vahvistumista.

Seurantamittarit

Teeman edistymistä seurataan kierrätysasteen kehityksellä, sekajätteen vuosittaisilla määrillä sekä lajittelututkimusten tuloksilla. Lisäksi tarkastellaan eri teknologisten ratkaisujen käyttöönottoa ja niiden vaikutuksia toiminnan tehokkuuteen.

- Kierrätysaste (%)

- Sekajätteen määrä (kg/asukas/v)
- Lajittelututkimusten tulokset
- Teknologisten ratkaisujen käyttöönotto

Toimenpidekortit

Toimenpide 1: Riittävien ja sopivien keräysastioiden järjestäminen

- **Vastuutaho:** Kunnat, Ekokymppi
- **Tavoite:** Tehokas lajittelu mahdollistuu
- **Mittarit:** Lajittelututkimusten tulokset, astioiden kattavuus ja täyttöaste
- **Aikataulu:** Vuosittain
- **Seuranta:** Vuosiraportointi
- **Toteutuma:** kyllä/ei/osittain
-

Toimenpide 2: Jäteastioiden selkeä merkitseminen ja saavutettavuus

- **Vastuutaho:** Kunnat, Ekokymppi
- **Tavoite:** Lajittelun helppous paranee
- **Mittarit:** Käyttäjäpalaute, merkintöjen yhdenmukaisuus
- **Aikataulu:** Vuosittain
- **Seuranta:** Auditoinnit ja kyselyt
- **Toteutuma:** kyllä/ei/osittain

Toimenpide 3: Välineet jätteiden siirtämiseen sisä- ja ulkotilojen välillä

- **Vastuutaho:** Kunnat
- **Tavoite:** Jätteiden siirto helpottuu
- **Mittarit:** Välineiden saatavuus ja käyttöaste
- **Aikataulu:** Tarpeen mukaan
- **Seuranta:** Käyttäjäpalaute sekä auditoinnit, jotka toteutetaan Ekokymppin jätekatoksen neuvontapalvelun avulla.
- **Toteutuma:** kyllä/ei/osittain

Toimenpide 4: Lajittelutilojen riittävyys rakennus- ja korjaushankkeissa

- **Vastuutaho:** Kunnat
- **Tavoite:** Lajittelutilojen riittävyys paranee
- **Mittarit:** Uusien ja korjattujen kiinteistöjen lajittelutilat jätekatoksissa ja sisätiloissa
- **Aikataulu:** Rakennusvaiheen yhteydessä
- **Seuranta:** Rakennusvalvonnan raportit
- **Toteutuma:** kyllä/ei/osittain

Toimenpide 5: Teknologian hyödyntäminen (älyastiat, sensorit, kamerat)

- **Vastuutaho:** Kunnat, Ekokymppi
- **Tavoite:** Uusien ratkaisujen käyttöönotto
- **Mittarit:** Käytössä olevien teknisten ratkaisujen määrä
- **Aikataulu:** Pilotoinnit vuosittain
- **Seuranta:** Pilottiraportit
- **Toteutuma:** kyllä/ei/osittain

Toimenpide 6: Konkreettisten tulosten säännöllinen vertailu

- **Vastuutaho:** Kunnat, Ekokymppi
- **Tavoite:** Kierrätysasteen kasvu ja sekajätteen väheneminen
- **Mittarit:** Kierrätysaste %, sekajätteen määrä kg/asukas
- **Aikataulu:** Vuosittain
- **Seuranta:** Vuosiraportit
- **Toteutuma:** kyllä/ei/osittain

TEEMA 3: Jätehuollon kehittäminen

Yleistavoite

Jätehuoltoa kehitetään kokonaisuutena niin, että järjestelmä on kustannustehokas, ympäristöystävällinen ja tukee kiertotalouden tavoitteita. Kehittämistoimilla vähennetään kuljetusten päästöjä, lisätään tehokkuutta ja parannetaan paikallisten materiaalikierrojen toimivuutta.

Vaikutukset

Toimenpiteet vähentävät jätehuollon kokonaispäästöjä sekä tehostavat merkittävästi kuljetusjärjestelmiä ja käsittelymenetelmiä. Kehittämiskäytännöt tuottavat myös kustannussäästöjä pitkällä aikavälillä ja tukevat paikallisten resurssien hyödyntämistä.

Seurantamittarit

Edistymistä seurataan muun muassa vuosittaisilla päästöraporteilla, jätelajikohtaisilla päästömäärillä ja kustannustiedoilla. Lisäksi tarkastellaan materiaali- ja energian hyödynnettävyyttä ja erilliskeräyksen toimivuutta.

Toimenpidekortit

Toimenpide 1: Kiinteistökohtaisen erilliskeräyksen kehittäminen

- **Vastuutaho:** Ekokymppi
- **Tavoite:** Kierrätysasteen nosto, kuljetusten päästövähennys, kuljetusten optimointi
- **Mittarit:** Jättemäärät, päästöt, kuljetustapahtumat
- **Aikataulu:** Jatkuva
- **Seuranta:** Vuosittain

Toimenpide 2: Palvelutason parantaminen pidentämällä aukioloaikoja

- **Vastuutaho:** Ekokymppi
- **Tavoite:** Aukioloaikojen vastaavuus arkielämän rytmiin
- **Mittarit:** Aukioloaikojen määrä, asiakastyytyväisyys
- **Aikataulu:** Tarpeen mukaan
- **Seuranta:** Vuosiraportit

Toimenpide 3: Aluekeräyspisteiden kehittäminen

- **Vastuutaho:** Ekokymppi
- **Tavoite:** Päästöjen ja kustannusten vähentäminen, kierrätysasteen parantaminen sekä kuljetusten optimointi
- **Mittarit:** Päästöraportit, vuosikustannukset, kierrätysaste, kuljetustapahtumat (tn/km, kpl)
- **Aikataulu:** Jatkuva
- **Seuranta:** Vuosittain

Toimenpide 4: Haravointitähteiden kompostointi paikallisesti mullaksi

- **Vastuutaho:** Ekokymppi
- **Tavoite:** Paikallinen ja vähähiilinen multatuotanto
- **Mittarit:** Hyödynnetty multamäärä
- **Aikataulu:** Vuosittain
- **Seuranta:** Vuosiraportit

Toimenpide 5: Jätetaksan ohjaavuuden tehostaminen

- **Vastuutaho:** Ekokymppi
- **Tavoite:** Bio- ja pakkausjätteen väheneminen sekajätteessä
- **Mittarit:** Lajittelututkimukset
- **Aikataulu:** Jatkuva
- **Seuranta:** Tutkimusraportit

TEEMA 4: Jätehuollon valvonnan kehittäminen

Yleistavoite

Tavoitteena on varmistaa, että kaikki kiinteistöt ja toimijat noudattavat jätehuoltomääräyksiä ja että jätevirrat ohjautuvat asianmukaisesti käsittelyyn. Valvonnan kehittäminen tukee kierrätysasteen kasvua ja vähentää ympäristöriskejä.

Vaikutukset

Valvonnan tehostaminen vähentää harmaan jätehuollon määrää, parantaa kierrätysastetta ja lisää järjestelmän läpinäkyvyyttä. Näin voidaan varmistaa, että jätehuolto toimii kokonaisvaltaisesti määräysten mukaisesti.

Seurantamittarit

Valvonnan onnistumista tarkastellaan rekisteritietojen kattavuuden, kotitalouksien lajitteluasteen ja lietteiden käsittelymäärien perusteella.

Toimenpidekortit

Toimenpide 1: Rakentamisen ja remontoinnin jätteiden informointi

- **Vastuutaho:** Ekokymppi, rakennusvalvonta
- **Tavoite:** Lajitteluasteen kasvu, asianmukainen käsittely
- **Mittarit:** Rekisterit, valvonta

Toimenpide 2: Kaivorekisterin ylläpito ja seuranta

- **Vastuutaho:** Ekokymppi, kuntien ympäristönsuojelu
- **Tavoite:** Asumisessa syntyvien lietteiden asianmukainen käsittely
- **Mittarit:** Kuljetusrekisterit

TEEMA 5: Viestintä ja vaikuttaminen

Yleistavoite

Tavoitteena on lisätä työntekijöiden ja päätöksentekijöiden tietoa kiertotalouden periaatteista ja ohjelman toimenpiteistä. Vaikuttavan viestinnän avulla tuetaan arjen valintoja ja vahvistetaan kiertotalouden huomioimista kaikessa päätöksenteossa.

Vaikutukset

Tehokas viestintä lisää tietoisuutta, kannustaa käyttäytymisen muutoksiin ja tukee kierrätysasteen kasvua sekä sekajätteen vähentymistä. Kampanjoiden ja tiedotuksen avulla voidaan myös edistää luonnonvarojen säästämistä.

Seurantamittarit

Viestinnän vaikuttavuutta mitataan kierrätysasteella, kampanjoiden osallistujamäärillä ja viestinnän tavoittavuudella eri kanavissa.

Toimenpidekortit

Toimenpide 1: Kiertotalouden ohjelman viestintä päätöksentekijöille

- **Vastuutaho:** Kunnat, Ekokymppi
- **Tavoite:** Päätöksentekijät osaavat huomioida kiertotalouden
- **Mittarit:** Päätösten sisältö
- **Seuranta:** Kiertotalousohjelman vuosiraportti

Toimenpide 2: Kohdennetut kampanjat (esim. ruokahävikki, lajittelu)

- **Vastuutaho:** Ekokymppi, kunnat
- **Tavoite:** Käyttäjien toiminnan muutos ohjelman tavoitteiden mukaisesti
- **Mittarit:** Kampanjoiden kpl-määrä, osallistujamäärät
- **Seuranta:** Vuosiraportit

8. Seuranta, mittarit ja vastuut

Kiertotalousohjelman toimeenpano on jatkuvaa ja vaihteista, ja sen onnistuminen edellyttää säännöllistä seurantaa, arviointia ja ohjattua kehittämistä. Ohjelma laaditaan aina kulloisellekin vaalikaudelle, ja sitä päivitetään ja tarkennetaan uuden vaalikauden käynnistyessä. Tarvittaessa päivityksiä voidaan tehdä myös nopeammassa tahdissa, mikäli lainsäädäntö, teknologinen kehitys tai alueelliset tarpeet sitä edellyttävät. Tällä varmistetaan, että ohjelma pysyy ajantasaisena ja vastaa kuntien ja Ekokymppin yhteisiin tavoitteisiin.

Ohjelman vuotuinen seurantaraportti kokoaa yhteen keskeiset mittarit, kuten kierrätysasteen kehityksen, jätevirtojen määrän, palveluiden saavutettavuuden, jäteasemien käyttöasteet, valvonnan tulokset sekä jätehuollon päästö- ja kustannustiedot. Raportin perusteella käydään läpi onnistumiset, haasteet ja mahdolliset muutostarpeet, joiden pohjalta tehdään tarvittavat kehittämispäätökset sekä suunnitellaan seuraavan vuoden toimenpiteet.

Seurannan tukena hyödynnetään laajaa yhteistyötä yritysten, tutkimusorganisaatioiden ja kiertotaloustoimijoiden kanssa, jotta alue voi hyödyntää uusia ratkaisuja ja innovaatioita. Kunnat sitoutuvat edistämään kiertotaloutta omissa toiminnoissaan ja kehittämään palvelurakenteita yhdessä Ekokymppin kanssa. Vastuut jakautuvat niin, että Ekokymppi huolehtii jätehuollon järjestämiseen liittyvistä mittareista ja raportoinnista, kun taas kunnat vastaavat oman toimintansa edistymisestä ja vaikutusten seurannasta.

9. Ohjelman vaikutukset

Ohjelman toteutus parantaa materiaalikiertoa ja vähentää jätehuollosta aiheutuvia päästöjä koko alueella. Se tukee kuntien ilmasto- ja resurssiviisaustavoitteita esimerkiksi vähentämällä hiilijalanjälkeä, lisäämällä kierrätettävien materiaalien osuutta ja tehostamalla jätehuollon logistiikkaa.

Kiertotalouden edistäminen vahvistaa alueen elinvoimaa ja taloudellista kestävyyttä luomalla uusia liiketoimintamahdollisuuksia kierrätykseen ja uusiomateriaalien hyödyntämiseen.

Ohjelma lisää tietoisuutta jätehuollon merkityksestä, helpottaa kierrätystä arjessa ja parantaa elinympäristön laatua. Yritykset hyötyvät uusista liiketoimintamahdollisuuksista, kustannussäästöistä ja vahvemmassa ympäristövastuullisuudesta, samalla kun yhteistyömahdollisuudet julkisen sektorin kanssa lisääntyvät. Ympäristön ja ilmaston kannalta ohjelma vähentää päästöjä, tehostaa materiaalien käyttöä ja tukee hiilineutraaliustavoitteita. Kuntien taloudelle se tarjoaa säästöjä jätehuollon tehostumisen kautta ja lisää alueen houkuttelevuutta investointikohteena. Henkilöstölle ohjelma tarjoaa osaamisen kehittämistä, työkuorman keventymistä ja motivaation vahvistumista kestäväen kehityksen tavoitteiden saavuttamisessa.

10. Hyväksymisprosessi ja ohjelman päivitys

Ohjelma hyväksytään osana kuntien virallista päätöksentekoa ja Ekokymppin hallituksen käsittelyä, varmistaen yhteisen näkemyksen ja sitoutumisen toteutukseen.

Ohjelman päivitys tehdään vähintään valtuustokausittain, mutta myös tarvittaessa, mikäli lainsäädäntö, EU-vaatimukset tai paikalliset strategiat muuttuvat. Päivityksissä huomioidaan uusimmat kiertotalouden käytännöt, teknologinen kehitys sekä kuntalaisten ja sidosryhmien palautteet, jotta ohjelma pysyy ajantasaisena ja vaikuttavana.